

Dnia 1.03.2015r.

Podważenie dopuszczalności dowodu z opinii RODK

I Sędzia Sądu Najwyższego (w spoczynku) Bronisław Czech w kwartalniku **Rodzina i Prawo nr 20-21/2012** tak przedstawia problemy związane z opiniami rodK zasięganymi powszechnie przez sądy:

(str 6) "Od dawna moje wątpliwości budzi zarówno sposób formułowania przez sąd tez dowodowych w sprawach rodzinnych, jak i odpowiedzi udzielane na nie przez biegłych z rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego.

(str 8) Powstają pytania czy prawidłowe jest, by w tezie dowodowej dla biegłego sąd zamieścić sformułowania typu „czy orzeczenie rozwodu będzie(nie będzie) sprzeczne z dobem małoletniego dziecka stron, w jakiej sytuacji w sprawie realizowane jest dobro dziecka, czy istnieją podstawy do pozbawienia(ograniczenia) władzy rodzicielskiej, czy władza rodzicielska sprawowana jest prawidłowo przez rodzica”.

w p.5 Czy i jak biegły psycholog może (powinien?) wypowiadać się na temat dobra dziecka?

(str 25) „Prawo stosuje sąd(sędzia). Biegłego wzywa sąd w przypadkach wymagających wiadomości specjalnych, przekraczających – normalną ogólnie dostępną w danym społeczeństwie wiedzę w zakresie nauki, sztuki lub innej umiejętności w celu zasięgnięcia opinii(art. 278§ 1 kpc i art. 193§1kpk. Formy „dobro” „dobry” nie są właściwe dla psychologii jako nauki o psychospołecznych determinantach funkcjonowania człowieka. Psychologia jako nauka nie posługuje się terminami dobro, dobry w sensie który przypisuje im aksjologia ogólna. Biegły psycholog nie powinien zatem wypowiadać się w kwestiach aksjologii ogólnej (...) (Dalej str 26)- Użycie bowiem w takim sensie orzeczników jak dobry lub zły, może sugerować, że psycholog przeszedł na płaszczyznę aksjologii, a więc wypowiada się w kwestiach, dla których nie został wezwany przez sąd. Wypowiadanie się o dobru, a także o dobru dziecka, wiąże się z ogólniejszą problematyką, która wymaga rozstrzygnięcia na gruncie filozoficznej koncepcji człowieka i odpowiadającej jej hierarchii wartości. To jest jeszcze dodatkowy argument za poglądem, że biegły psycholog, jako psycholog, nie powinien odpowiadać na pytania typu czy orzeczenie rozwodu jest(nie jest) sprzeczne z dobrem małoletnich dzieci małżonków, czy istnieją podstawy do pozbawienia(ograniczenia) władzy rodzicielskiej, czy władza rodzicielska sprawowana jest prawidłowo przez rodziców.

To są kwestie prawne, które musi rozstrzygnąć niezawisły sąd. Dlatego biegły nie może pretendować do odpowiedzi na pytania przytoczone wyżej.(pogrubiłem moje).

„Trzeba tutaj wspomnieć że w orzeczeniach Sądu Najwyższego wskazuje się cały szereg roznorodnych czynników, które należy uwzględnić przy decydowaniu o dobru dziecka. Tylko sąd, rozstrzygający konkretną sprawę jest w stanie rozważyć wszystkie czynniki i tylko on może ocenić różne propozycje dobra.

str 28(6.1) Pytania sądu kierowane do biegłego psychologa typu: czy orzeczenie rozwodu będzie(nie będzie) sprzeczne z dobrem dziecka, czy istnieją podstawy do pozbawienia (ograniczenia) władzy rodzicielskiej, czy władza rodzicielska sprawowana jest prawidłowo przez rodzica- są niedopuszczalne.(podkr.moje)

To niezawisły sąd rozstrzyga samodzielnie te kwestie , jako kwestie prawne, biorac pod uwagę wszystkie zebrane w sprawie dowody(podkr. moje)

Biegły psycholog nie jest kompetentny, by odpowiadać na tego rodzaju pytania, jeśli zaś odpowiada, to przekracza swoje kompetencje(podkr. moje)

Niech sędzia nie zadaje biegłemu psychologowi niestosownych pytań, a biegły niech nie bawi się w sędzięgo, każdy z nich niech pełni rolę przypisaną mu przez prawo.

Stosowanie przez sędzięgo przytoczonych pytań i odpowiadanie na nie przez biegłego psychologa, zasygnalizowany sposób rozstrzygania spraw rozwodowych przez niektórych sędziów,postulowanie się w orzecznictwie”prywatnymi” poglądami sprzecznymi z powszechnie przyjmowanymi zapatrywaniami , może budzić wątpliwości co do kwalifikacji tych osób oraz poczucia zdrowego rozsądku.”

II Art. 193 Konstytucji brzmi: Każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją. Nadal na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości sąd kieruje uczestników na badania w rodki, traktując wnioski z tych opinii i opinie jako wytyczne dla sądu. Prokurator Generalny skierował wniosek do Trybunału Konstytucyjnego , który na stronie TK zarejestrowany jest pod nr U6/13

III. Z opinii zleconej przez Biuro Analiz Sejmowych do druku sejmowego nr 3058 dot umocowania rodki w strukturach sądowych. dr Jerzy Słyk –Katedra Prawa Rodzinnego i Prawa Nieletnich UKSW oraz IWS zawarł następujące zastrzeżenia:

Kodeks postępowania cywilnego nie zawiera unormowania odnoszącego się bezpośrednio do dowodu z opinii RODKI. Art.282 kpc wymaga złożenia przez biegłego przyrzeczenia przed wszczęciem przez niego czynności. Od rodki sądy tego nie wymagają , bo nie jest to biegły w rozumieniu regulacji prawnych.Sądy nie określają konkretnych osób sporządzających opinię. Obowiązujące przepisy nie wymagają aby pracownicy ośrodka wpisani byli na listę biegłych sądowych.Dowód z opinii ośrodka nie podlega unormowaniu art. 290 kpc(opinia instytutu naukowego) Wątpliwości dotyczące charakteru i możliwości wykorzystania opinii rodki wzmacnia teza zawarta w wyroku SN z 22 lutego 2008r VCSK432/07 o brzmieniu:”ustalenia wymagające wiadomości specjalnych, aby mogły stać się składnikiem materiału dowodowego poddawanego ocenie,muszą przybrać formę określoną w art. 278 kpc i nast. to znaczy postać opinii biegłego(biegłych)lub odpowiedniego instytutu”

„Dowód z opinii biegłego nie ma uprzywilejowanej pozycji z punktu widzenia oceny jego wiarygodności i mocy dowodowej” M. Jaślikowski Dowody w postępowaniu cywilnym W-wa 2010 .”

IV. Sąd Najwyższy w opinii z 1 grudnia 2014r BSAI -21-360/14 do druku nr 3058 stwierdził:

„Unormowania prawne dotyczące podstawy działania oraz zakresu zadań RODK są dalekie od doskonałości, gdy zważy się, że dowod ten jest stosowany nie tylko w postępowaniach dot. nieletnich w rozumieniu ustawy z 26 października 1982r o postępowaniu w sprawach nieletnich. Badania potwierdzają, że krytykowane przez organizacje ojcowskie testy projekcyjne są nadal bardzo często stosowane w diagnozie sytuacji opiekuńczo-wychowawczej małoletnich. (odnośnik 9)”

Sąd Najwyższy proponuje że z ustawowym unormowaniem organizacji i zakresu ośrodków powinna być połączona nowelizacja kpc art. 290 (dodać: lub innej placówki specjalistycznej, w szczególności rodka). Z tego wynika potwierdzenie przez SN dotychczasowej bezprawności kierowania na badania do rodka.

W odnośniku (10) SN powołuje się na „liczne działania Forum Matek kwestionujące kompetencje RODK wobec braku wyraźnego ustawowego umocowania do wydawania stosownych opinii”.

We wnioskach końcowych SN zważył iż powinien się znaleźć przepis w kpc o dowodzie z opinii rodka. SN uważa, że nie powinny one mieć w nazwie rodzinne.

V. Prokurator Generalny w opinii z 15.12.2014 pGVII-G-025/313/14 do projektu zmian ustawy o usp {druk 3058} stwierdził, że uzasadnienie nie przedstawia przyczyny zmian, ogranicza się do jednozdaniowego lakonicznego stwierdzenia „zmiany te stanowią porządkowanie”(…) Korzyści które mają płynąć z proponowanych zmian nie zostały wskazane. W opinii zwrócono uwagę, że jedynym kryterium wymaganym od psychologa jest 3 letni staż pracy-bez zważenia na zasady wynikające z art. 7 ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie, w myśl której prawo do wykonywania zawodu psychologa powstaje dopiero z chwilą wpisania na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów.

Opinie zebrała: Janina Fabisiak

Stowarzyszenie Forum Matek Przeciw Dyskryminacji Ojców

www.forummatek.pl; biuro@forummatek.pl

1 marca 2015r